ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ—ՇԱԲԱԹ—Թիվ—1295—ՇԱԲԱԹ—30—ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1872

ԳԱՆՄԱՆԲ

Ջարեկանդին ամբողջ տարուան համար 180 դր.
» Գաւառաց » 140 մէջ.
Վեցամսեայ ամբողջ » 90 դր.
» Գաւառաց » 70 մէջ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փարա.
Յանձնուցեալ գրոյց մէկ անգամի համար 3 դուրուշ, երկու անգամի համար 2 դուրուշ, աւելի անգամներու համար պատ սակարկութիւն կը լայ։

ԱԱԱՔԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՎՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԲ

Գրութիւն գացած լրագրաց համար ամսոյ թղթակցութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն թղթակիր—Ստամբուլ պիտի ուղղուի։ Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի դրատան։

Նամակաց ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիական լրագիրք Պ. Թիէրի մէկ խօսակցութիւնը կը բերեն, որ Գաղղիոյ քաղաքական եւ նիւթական վիճակին վերայ ակնարկ մ'եւ միանգամայն Եւրոպիոյ ընդհանուր քաղաքական վիճակին համառօտ նկարագիր մ'է։

«Անգամ մ'ալ կը կրկնեմ,* ըսաւ Պ. Թիէր, թէ ես խաղաղութիւն կուզեմ, միայն խաղաղութիւն։ Եւրոպիոյ մէջ ալ, իւրաքանչիւր ոք խաղաղութիւն կը խորհի։ Գերմանական կայսրութիւնն իսկ միտք չունի մեր դէմ վերսին պատերազմ սկսելոյ։ Իւր զօրական մարդիկն հասկցած են որ ուրիշ ձեւ քերուած յաղթութեան մ'արդիւնքներ մեր ձեռքէն ասնելով օխտալ մի գործած են, որովհետեւ այն իր կիրքերը նոր կայսրութեան համար զորութիւն մի չմնացէ գուտ՝ տկարութեան մշտակայ պատճառ մ'են։ Բայց եղածն եղած է։

Աւստրիա մեծ հոմակրութիւն ունի մեզ, ինչպէս որ մեք ալ այդ բարի եւ անմեղ ժողովրդեան վերայ մեծ հոմակրութիւն ունիմք։

Աւստրիա չկրնար մոռնալ որ քսան տարի անդադար մարանցեցոյ եւ այն ճախող քաղաքականութեան դէմ՝ որ այդ տէրութեան տեղապահութիւն կուզէր, եւ յանցանքն ինս չէ եղած այն ողբալի քաղաքականութիւնն այնչափ տղէտ պատճառեց այդ պատուական ազգին, որ իւր ազգային հոգւոյն շատ կոզմէ մեզ կը նմանի։

Ռուսիոյ բարեկամական զգացմանց անկեղծութիւնը ծանօթ է մեզ։

Խաղիս չկրնար եւ չուզեր մեզ թշնամի լինել։ Եթէ կուսակցութեան մէկ մասին կամքէն ուղղուածէն դուրս, եթէ իւր ազնուական—թագաւորին անձնական խորհրդոց հակառակ մեծ կայծիքներ կրցին ասպածիլ ազգին որ մէկ մասերուն մէջ, եւ գրժդմութիւնք գոյացան, այն կարծիքներն ու գժգոհութիւնք չեն կրնար չար արդիւնք մ'ունենալ։ Խաղիս չեն մոռնար թէ իրենք եւ մեք մի եւ նոյն ցեղէ եմք։

Գրիժաուութեան խօսքեր լսած էք։ Ո՞վ է այդ խօսքն ընողը։ ո՛չ ես եմ, ոչ իմ՛ շատ բան գանուղներէն մին, ոչ ալ այն անձինք՝ որք Գաղղիոյ մեծ եւ հզօր լինելն 'ի պրէտ կը բաղձան։

Գրիժաուութիւն պիտի ունենանք մեք, ոչ թէ զէնքով՝ այլ աշխատութեամբ։ մեր արուեստաղէտ եւ հասարակ հանճարով։ եւ մեզ ու մեր հանճարը ճշմարիտ գեղեցկութեան եւ ճշմարիտ մեծութեան դծին մէջ լոնելով։

Կրնամ թէ մեր ճարտարութեանց ինչ ինչ ճիւղերն ի՛նոյոյ վերայ են։ Թէ մեր մեռաքսեղէններն եւ փարիզի ձեռակերտներն եւ մեռաքած են Գերմանիոյ մեռաքսեղէններէն եւ Վիէննայի ձեռակերտներէն։ Այդ բոլորովին սուտ է։ Եթէ Գերմանիոյ եւ Վիէննայի մէջ պրծուած հասարակ մեռաքսեղէնք եւ ձեռակերտք մեր հասարակ մեռաքսեղինաց եւ սովորական ձեռակերտաց հետ ասր տեղ կը գտնեն օտար վաճառականներու մէջ, մեր բարակ մեռաքսեղէններն եւ ոսկեպղինձներն հաւասարազոր չունին եւ չպիտի ունենան երբէք։ Գաղղիական արուեստին այդ արտադրութիւնքն այսօր ամեն ժամանակէ աւելի յարգ ունին եւ կը վնասուին աշխարհի ամեն կողմը։

Բանակին վերակազմութեան մեծ փութով կ'զբաղիմ, ճշմարիտ է։ Կուզեմ որ Գաղղիա ամենէն գերազանց բանակ մ'ունենայ, եթէ ոչ քանակութեամբ։ գոնէ որակութեամբ։

Բանակաւորութեան վերայ խօսակը մրատացածին ցնորքից մէջ կենալ։ Բրուսիոցիք մինչեւ ու կէս զօրք թատրեցին մեր վերայ։ կրնաւէր։ այն ժամանակ որ հապա այդ թատրն կէսն ունէին։ Բանակաւորութեան վերայ հիմնադիր կրնայ խոսալ։ բայց արակութեան վերայ հիմնարկ երբէք։ Սրբ։ իրրեւ արակութիւն։ Գաղղիոյ արդի բանակն անբաղդատելի է։ եւ զայս ճանչցող ու հաստատողը մինակ ես չեմ։

Իւր բանակովն եւ չար եղանակովն, ինչպէս որ կը կանուն ասել իրեն, Գաղղիա վախնալոյ բան մի չունի։ եւ կրնայ անկիկեւանութեամբ իւր պարտաւորութեանցն դիմաց դանելու աշխատիլ։

Ինչ որ ալ ըսեն, Գաղղիա՝ Եւրոպական ազգաց ամենէն հարուստն եւ բնակեանէն նպաստաւորեալն է։ կուզեմ ուրեմն որ Գաղղիա վերստին ինչ ինչ որ էր։ ինչ որ պարտի լինել։ ամենէն քաջ եւ արի աշխատութեան մէջ։ եւ ամենէն յարգի։

Ոչ ոք կրնայ պատասխանել ապագային համար։ սակայն ես կրնամ՝ պատասխանել եւ կը պատասխանեմ ասելով հանար։ որ եթէ ամեն կատարելութեանց անկեղծ կամաց հակառակ՝ խաղաղութիւնը վրդովող դէպք մի ծագի։ Գաղղիա մեռ չպիտի ունենայ։ բնաւ մեռ չպիտի ունենայ այն դէպքին մէջ։

Ըսել չէ այս թէ ծագելիք դէպքեր կը նշմարեմ հեռուէն։

Ամեն ուէրութիւնք։ դուցէ մեղնէ աւելի երկար խաղաղութեան ոգեւոր ունին՝ Գաղղիոյ գաղղիէն պատահեալ ցնցումէն հանդչելոյ համար։

Ոչ եւ է քաղաքական վերապարդիւն կամ փոփոխութեան վերաբերեալ գրոյցներն հիմերուաքարաց կարգ պէտք է դնել։ Երբոպա ինչ որ է՝ այն է։ անոր մէջ բան մի փոխելը մէկու մի ձեռքը չէ։

Գաղղիոյ հանրապետական կառավարութիւնը։ որուն ամեն որ գործէն խիստ ունկնդիր համակրութեան հաւատարիներ կը դան, խաղաղութեան կառավարութիւն է։ եւ իւր մեծութեան հիմն այնքան ամրութիւն է։ թաւսամ որ եթէ տակաւին չհաւատացողք կան։ վերջապէս կը համոզուին ատոր։

Այս խաղաղութիւնը։ որոյ երկար ժամանակ անկարելի ապահովելն կը վախնամ։ այս խաղաղութիւնը՝ զոր ես բեղնաւորել կը ցանամ։ աւելի տեւական եւ ապահով կը լինի։ եթէ դայն յարգել տալոյ պաշտօն ունեցող բանին ամեն բանակներէ դերապանց լինի իւր սրակութեամբ։

Այս խաղաղութիւնը կուզեմ ես։ ոչ թէ տկարութեամբ։ վասն զի տարկոյս չեմք մեք։ այլ վասն զի ամենուն հարկաւոր է։ կուզեմ։ վասն զի անոր հետ եւ անով կուզեմ քիչ տարիոյ մէջ Գաղղիոյ վերադարձնել աշխարհի մէջ ունեցած այն տարեցանը։ յորմէ ապահ մի կրցաւ լինալ բայց յաւիտեան կորսնցնել տալը մարդ կայնն ոչ մէկ իշխանութեան ձեռքն է։»

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 9 Հոկտ.

Երէկ Սենի քաղաքապետին ապարանքն եղած ընդունելութեան միջոցին Պ. Թիէր խորհուրդ տուաւ որ Ոմիէլ Ցը Վիլը (քաղաքապետական պալատը) շտապով վերաշինի։ ընդունելութեանց եւ հանդիսից դահլիճներն ու ճեմելիները դարձեալ պատհելով։ վասն զի դուրսեւ թէ հանրապետութեան օրով եւ թէ միապետութեան։ Փարիզ հանգոյն աշխարհի վեհապետներն ու իշխաններն հիւրընկալող մեծ քաղաք մի պիտի մնայ միշտ։

Պ. Գարթէլմի Սենթ—Իլէր։ Սաւոյի Երեսփոխաններէն մէկուն ուղղած նամակի մի մէջ կը մեղադրէ Պ. Կամպէթթային այս օրերս կրնոպալի մէջ բրած մէկ ատենարանութիւնը։ որ հանրապետութեան վնասաբեր է։

Լոնտրա 8 Հոկտ.

Երէկ Լիտոի մօտ ածուխի հանք մի բռնկելով՝ 20—30 հոգի կեանքերնին կորուցին։

Նիւ—Եորք 9 Հոկտ.

Բէնսիլվանիոյ, Օհիոյ եւ Նէբրասքայի նահանգաց ընտրութիւններուն մէջ հանրապետականք յաղթող ելան։ կրանթ նախագահին վերընտրութիւնն ապահովեալ է։ Խնտիանայի մէջ ընտրութեան արդիւնքը դեռ երկբայելի է։

Փարիզ 10 Հոկտ.

Պ. Կամպէթթա՝ իւր բանած դրիչ եւ ատենախօսութեանց վերայ դոնուցած բացատրութիւններ տուաւ Պ. Թիէրի։

Իտալիոյ կառավարութիւնը կարեւոր զիջումներ ըրաւ առեւտրական դաշնադրութեան վերայ։

Լոնտրա 10 Հոկտ.

Գանքոյին շաբաթական հաշուեցոյցը՝ պահեստի դրամն երկաք միլիոն լիրա նուազած կը ցուցնէ։

Փարիզ 10 Հոկտ.

Միջազգային յանձնաժողովը՝ Փիլոքրաքսն ու Մէթիրը կշռոց եւ չափոց միութիւն ընդունեց։

Վաշինկթըն 10 Հոկտ.

Խնտիանայի ընտրութեանց մէջ հանրապետականք յաղթող ելան։

Լոնտրա 10 Հոկտ.

Ցամ. Քանս. 52 1/4
Փոխ 1869 60 3/4
» 1871 72 3/4
Անգլ. Քանս. 92 3/8
Ազիոն 94 1/2
Մուէր 41—41 1/2

Լիվերբուլ 9 Հոկտ.

Բամբակ Մ. Ն. 10 1/8
Ապահուած 12000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հինգշաբթի առաւօտ նիքօլա Մէծ—դուքսը Պէտերպէտի պալատը գնաց պատանցու եւ ցերեկին ալ ըստպարապետի դուռը կատարուած ղօրահանդիսին ներկայ գտնուեցաւ։

Նրէկ վեհ. Յուլիանը միջօրէի հանդիսաւոր աղօթքը Պէշիկթաշի մզկիթին մէջ կատարելով, նիքօլա մեծ դուքսը Ցօլմպաշահէի պալատին առաջեայ Քէօշկէն հանդիսաւոր եղաւ։

Վեհ. Յուլիանն երկու սրաբայի ձիոյ ընծայ պրկեց Մեծ—դքսին։

Զարեքշաբթի օր Թոփհանէէն բնարա ելնելոյ փոդոցին մէջ հեռաւոր դեպքը պատահեցաւ։

Գաղղիացի մի։ որ Դարմա Փարբայի վարժարանին մէջ դասատու է կրանն, նաւով թոփհանէ կերթայ վերադառնալով։ հեռն ոգ բարակ մի (որմ չուն)։ Գաղղի չունէրն՝ ինչպէս որ սովորութիւն ունին, ամեն կողմէ բարակին վերայ կը յարձակին հաջելով։ եւ մէջերնէն մէկը Գաղղիացւոյն սրունքը խածնելոյ փորձ կրնէ։ Գաղղիացին ատրճանակը նորա վերայ պարպածին պէս կը փաթէ ջրոյն։

Թուրք իսանութեանք եւ անպարկեշտ զայս սեռնենուն պէս Գաղղիացւոյն վերայ կը յարձակին։ չարաչար կը գանակոծեն զայն։ եւ հիւսանն ուսէն առնելով կրնգիին վերայ կը կոտրուն։ Նոյն միջոցին զինուոր մ'ալ Գաղղիացւոյն ատրճանակը ձեռքէն առնելով՝ զայն փոլձել կուզէ։ եւ զարձեալ ճանրան չդիտելով բերնէն կը զարնուի։ եւ կը մեռնի։ Աղմուկն սաստիկ կը մեծնայ։ եւ վերջապէս

խումբ մի ստիպանութեան զինուորք հասնելով ամբոխը կը ցրուեն եւ գաղղիացին ստիպանութեան դուռը կը տանին։

Նախորդ մեծ Եպարքոսին վերայ վճռուած 100000 լիրայի խնդրոյ մասին Ն. Բարձրութեան առուած բացատրութեանց նայելով, յիշեալ գումարէն 6000 ոսկի արքունի պալատան սենեկապանները թուրքիա պէտք ուրուած է եղեր։ Այս 6000 լիրան թուրքիա պէտք չէն առնուելով, մնացեալ 94000 ոսկին նախորդ Մեծ. Եպարքոսէն կը պահանջուի։

Հիմա ուրիշ գործ մ'ալ պատմենք։ Յ խորհրդին քննութեան ներկայացած է։

Նախորդ Մեծ—Եպարքոսն Էրէյրի ածխահանքերը պարմանագրութեամբ մէկու մի յանձնած էր քայլ քիչ ժամանակ եւաքը պայմանագրութիւնն ուրուելով 35000 լիրա հատուցում տրուած էր պայմանագրին տիրոջ։ Հիմա, որ պայմանէից խորհուրդն այս գործն ալ քննութեան առուած է, մերժեր չպատանին։ Սակայն կոսկած ծագելու նախորդ Մեծ—Եպարքոսէն բացատրութիւն կուգուի։

Ջ—ր ոլ—Գ—ն

Ահատակ Իզմիրի ամէն ազգի վաճառականաց տարեգրութեամբ Մեծ. Մ. Ազամեան Էֆէնդիի ուղուած ուղերձին պատճէնը։

Տէր։

Քաղաքիս առեւտրական տանէն նախագահութենէն ձեր անակնկալ հեռագրին ընդհանուր տրտմութեան եւ անկեղծ ցաւոյ պատճառ մէջ մեզ։ Մեք ձեր գործը տեսանք, որպէս հին գրութեան կենսական գործունէութիւնները վերանորոգելիք։ Նոր յուսութիւններն ու գեղեցիկներն արմատաբար խլելով եւ երբ ձեր յարատեւութեամբ նպաստաբերութեամբ եւ կատարեալ ուղղութեամբ յաջողեցանք բաղձալի նպատակին հասնիլ։ կը հեռանաք մեզէ։

Իսկ՝ եթէ ձեր ճգնութեան եւ հմտաբանութեան մասին ցած կարեւոր նաւութիւններն արժանապէս վարձատրուելին այս գեղեցիկ երկիրը կատարեալ գեղեցիկ։

Ինչ որ ալ լինի, ձեր անունն ու գործերը սիրով եւ պանծանօք դրոշմեալ պիտի մնան ձեզ եւ ձեր արժանիքը հանչոյ ամէն անձանց եւ մանաւանդ ստորագրելոց սրտին մէջ։

(Մոռնոր—Բիւնտ)

Ազամեան Էֆէնդիի ուղուած պատասխանը Լիբարոիալ լրագրի միջոցաւ։

Պ. Խմբագիր։

Կը փութամ ձեր պատուական օրագրին միջոցաւ իմ շնորհակալութիւնս յայտնել այն սիրոյն եւ յարգանաց համար, զոր Իզմիրի մեծայարգ հիւպատոսները վաճառականներն ու փաստաբաններն հաճեցան առանձնական նամակներով եւ յատուկ ուղերձով յայտնել ինձ՝ այս քաղաքիս մեկնելուս առթիւ։

Նախորդաց օրինակին հետեւելով Իզմիրի ազգաբնական առանձին վիճակը բարեւորելու ազնիւատեսակ միջոց։ Բայց դիմբաղդաբար իմ կոմքիս անկախ պարագաներու պատճառաւ չեմ կարծեր որ ուզածիս չափ յաջող՝ ցայ։

Հաստատ յոյս ունիմ որ իմ յաջորդս կարող կը լինի յաջողել իւր կարողութեամբն եւ փորձառութեամբ։ Կը մեկնիմ Իզմիրէն, բայց հոս սնած յորդանաց եւ բաղձանքիս համակրութեանց թանկագին յիշատակը միշտ պիտի պահեմ։

Մ. Ազամեան

Իզմիրի ազգ. վաճառականաց քաղաքի մ'առեւտրական տանէն նախագահ վիճելով՝ այսպէս յարգ։ Հանակրութիւն եւ գոհութիւն գրեալ։ Սակայն դու է մեզ անանց որ Հոդաբարձութիւնը կամ թաղական խորհուրդը (1) ոչ միայն այս մասին իւր անհրաժեշտ պարտաւորութիւնը կատարելու, անփոյթ կեցաւ, այլ իւր անմեկնելի անտարբերութեամբն քաղաքացոց վարձարանիս տեսչութիւնը, որ իր անձնուրաց ապիկարութեամբը այս բարեյուսական չարեաց մթնոլորտ կը հասնորուի իրաւամբ։

Արդարեւ դժուարին է ըմբռնել թէ վարձարան մը՝ որոյ համար ամիսը 14000 գրշ. ծախք կը լայ։ խնայաւոր եւ բարեւոր մատակարարութեան մը պահանջութիւնն ալ ասոնցմէ ինչպէս մեկ քանի անձանց, որը բան յուսութիւնն են, որ անշուշտ չեն կրնար վիրակել Բ. Դրան ուշադրութենէն։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊԼԻՍ

ԵՍՕՒԱՄԸ ՕՒՏՈՒՏԻՆ

29	սեպտեմբերի իրիկուն	57	28
30	» շաբաթ առաւօտ		
	բացուելուս	—	—
	կէս օր	—	—

Կ. Գոլիս 29 սեպտ.

Սովորական ժէնէրալի բաժինք Ոսկ. լիր. 11.16

Քրէտիտ	»	» Օսմ.	» 15.31
Քրէտիտ Օսմանիա—Փիրք			9.28
Երկաթուղեաց	»	Յբ.	176
Փոխ 1863	»	»	356
» 1865	»		353
» 1869	»	»	323.½
Թրամուէյ		Օսմ. լիր.	13.20

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ ուրբաթ Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ Եիսար դուռ մարեցաւ Ի Դպրոցին, եւ տուռոց մեծապէս մասի ներկայութեան ատենը մամ ցին թարգմանիչով։ Դեհ. Կոմիտիդիսի կենդանկին վերայ միճարանութիւնը շարունակեց։ Այս շարաւնակութեան միջոցին Երեսփոխաններէն մին՝ այն է Ս. Փոսիագեան Էֆէնտի թշնամանք մը ընելով Թ. Պէկեան Էֆէնտիի, եւ նա ալ բողոք բառնալով Ս. Գասարիսը ՀՀ ճին ցնցի տալ։ Համար առանց գոնել հասանցիս։ Եւ մամ ցու կէսին ժողովականք մեկնեցան։

Փարիզէն գրուած նամակէ մի բերկրութեամբ կեսնամք թէ Խաղաղութիւն ուսուցիչ Արժ. Տ. Գէորգ Հոր որդի Մեհրան Էֆէնտին որ Եր. կար ուսումներէ Լիմիր բժշկութիւնը ստիպեր՝ ի Փարիզ, առաջնորդութեան վերջին քննութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ անցուցեալ Եռաբ։ ինչպէս որ ուսումնութիւն է, բժշկական գիտութիւն եւ նոր խնդրոյ մի վերայ գրած նորոտ թեզիս։ Ճառն (թեզ) ոյն ատենեան յաջողութեամբ պաշտպանած է քննիչ ատենի օրաց առջեւ։ որ բժշկական ճեմարանն արժան գտուած է փառաւոր վկայական մի հետ նաեւ շքագրամ (միտալ) մ'ընծայել հարազդի նոր ատենին։ Լսելիք դուրս պատիւ մի, որոյ նմանը խիստ քիչ անգամ ձեռք բերած են նոյն իսկ Գաղղիոյի ատենիներ։ Լսկ օտարազգիք բնաւ երկիր։

---

(1) Թուրքական խորհրդոյ անդամք միանգամայն հոգաբարձու են։

հաճայ վարժարանը կառավարելու մինչեւ նորին իրենց անփոխարինելի կիրեն բարվանդակ հաստատութեան բողոքոյ եւ գանգատանաց ծանր արհամարհելի։

Կերեւի թէ հոգաբարձութիւնը անտեղեակ իւր ստանձնած վարչուկ պաշտօնին յարտկիր պարտաւորութեանցը՝ անուշութեան տեսն արարքներուն աչք գոցելու եւ վարժարանն անոր հոգոյցը յանձնելու տխուր հարկին մէջ կը գտնուի։

Եթէ այսպէս չէ, ապա ուրեմն ինչու Հոգաբարձութիւնը կը ներէ, որ իւր ատենագրի ձեռնասդասաւորները ճամբուին, անոնց տեղը անպիտաններ բերելու համար։ Ինչու թոյլ կուտայ որ տյակերտ ասնարձակ ազատութեամբ ամեն ակնածութիւն եւ պատկառանք մէկ կողմ դրած, վարժարանին արտոնները անհարգելի անկարգութեանց թատր (1) ընեն։ Ինչու չարգիլեր դանակոծութիւնը, որ իւրոր քարոյական միակ միջոց նկատուելով չարաչար կը գործադրի անիծիւ դեղձուհիներու տեսի տարով։ Վարժարանին մէջ պատահած մի քանի խիզձական անցեալ դիպպ միջատակութիւնը բաւական է ապացուցանելու թէ այս մասին հոգաբարձութիւնը ինչ ծանր պատասխանատուութեան առակ կը գտնուի։

Զարժարանին Հայերէնի եւ Գաղղիերէնի առաջին դասատուն (2) անցեալներս իւր կրկին թատր չերեսալով բռնել, Պ. Պետրոս Մեսրոպեան անուն պարկիչասուն պատուեցան վերոյ՝ որ հիւանդութիւնէ դեռ նոր ապաքինած էր։ Իսատ զարմանալի չարձակելի՝ անոր ուսանողներ խաղերու չափ անինամ ապտակած էր։ Նը մանաւանդ միջնակ դասատուն անցեալ օր իւր ձեռքի կոպալաւոր դասագրքը ապտակը գլխուն իջեցնել ուզած միջոցին, քովը կայնող դասատուին ալ է Պ. Ֆինճանեանի ճակտին գալով լաւական ծանրը վերք մը բացեր էր։ դեռ միջին օրերս հոյն տարեկան մանկիկ մը ծագկացին կատարութիւնն ընող տեսեսին ձեռքը սենեակ ծեծուելով՝ արիւնաթաթաւուն կը զրկուի։ Այժմ ազգն հայրը՝ բարբարոս տանտէրը կատարուելիան տեսանը հրաւիրած է։

Այս ընդհանուր խառնակութեան մէջ աշակերտներէն ոմանք՝ փնտրէ իրենց տեսչին բնաւորութիւնը՝ Ա. Եկեղեցին իսկ քարկոծելու յանդգնած լինելով։ Արժ. Տ. Գրիգոր հայրը՝ ինչպէս որ իւր նուիրական պարտաւորութիւնն էր՝ տոս պայթակղելի իրողութեան դէմ բողոքած ատեն՝ գիտնք ինչ կը պատասխանէ տեսուչը Ներեցէք որ բուն իր խոսքը գնեմ հոս։ «Ինչ կիրայ եղեր կրսէ՝ միթէ սուրբերուն գլուխը պատռեցաւ կամ Աստուածածնայ ձեռքը պայթեցաւ։

Այս անժխտելի իրողութիւններէն կըբնամք հեռեւցնել ուրեմն թէ՝ այդ վարժարանը՝ ուր բանաւոր դասատուութեան հետքն անգամ չկայ։ եւ ուր ամեն բան խառնաշփոթի վիճակի մէջ է։ կարելոյ ազգին օգտակար լինել։

Մեր վարժարանին արդի յոյժ ցաւալի վիճակը հրապարակաց ընելով՝ հոգատարութեամբ հրաւիրել հոգաբարձութիւնը որ դադրի ալ այս կարեւոր հաստատութիւնը անձնական նկատումներու զոհ ընելէ։ բաւական սեպելով խեղճ ազգոյց ժամանակին անդառնալի կարուսաբ։ որոնց ներքոյն ու ապագան դժբաղդաբար իրեն խնամոցը յանձնուած է։

Զէաբ է որ հոգաբարձութիւնը կամ ձեռքը խլէին վրայ դրած անողոքապէս կարգադրէ վարժարանին վերաբերեալ ամենայն ինչ։ եւ կամ իր անկարողութիւնը զրոյցով հրաժարի։ ապաբէղը արժանաւորաց թողոյ համար։ Այս է ժողովրդին կամքն ու փափաքը։

Խնդրելով որ խմբագիր Տէր ներկայս Ձեր պատուական լրագրին մէջ հրատարակեցէք բարեհաճիք։ Մնամ խորին

ՀՈՒՐՄԷՆ

---

27 սեպտ. 1872 Կ. Գոլիս

. . . խմբագրապետ։

Կարդացէք մէկ բարեկամիս գրած նամակէն կը հասկնամ թէ՝ լիներ քաղաքին Հայ բնակչաց կրած մէկ քանի բարբարոսական բռնութիւններէն զարարդէն լրագրոց մէջ կարդացած էր։ ասելի տարբերական են քան զոր կրնայի կարծել։ եւ դարաւոր սա է որ միւսայ ազնիւ բարեկամս մը հաստատեմամբ կը վերջացնէ խօսքը այն մասի։ քանզի մէկ կողմէն ներքին մէկ գանի մարեանց թարգ պաշտանակալաց՝ քաղաքին Հայ բնակիչներն միւս էրենց կեանքը ստացուած քը եւ ոգատիրք ստանելու բնակ. ազատանալոց ենթարկուած կը գտնեն։ եւ միւս կողմէն թէ տեղւոյն քաղաքական եւ թէ ազգային առաջնորդական իշխանութենէ լոյսը կարած ժամանակը Գալիոն կապանք եղեր։ իրեն պաշտպանութիւն . . . . .

Զարմանալի բան։ պատասխանոյն հարբուհանարութեանց տեղեկագիրը Բ. Դռան որոնելով ապահով եղած էինք թէ քիչ ժամանակէն վան։ Մուշ հեռագիր քարբարոսութեանց զոհ ընելէ պիտի դադրէին։ սակայն կերեւի թէ՝ հարատեւ հարդագոր թիւն իր իշխանութիւնը աւելի բնարձակած է։

Ինչ որ ալ լինի, քանի որ մեր արիւնակիցներն եւ կրօնակիցներն են հարատեւ հարեալք։ մեք Պոլսեցիքս մեր հանդարտութեան մէջ ինչո՞ւ զանազան կը մտնենք։ մեր եղբարքը չեն անանք որ կրսպանուին։ մեր զաւակները չեն անանք որ կառնուին։ եւ մեր կրնոջը չէ՞ որ կը թշնամանուի . . . միթէ քանի անգամ ինքնին՝ նորնչ ալ Աստուած Փրկասս ունի՝ որ այս ինչ տիպ անիրաւներն կ'սրբապղծուին հոս փառաւոր կերպիւ մեր քահանայից ըզ Ընդհանուր պատարագիչներն անեցնելու եւ ի զէմս նոցին ազգիս ամենայն մեր ազգ առջեւ տեսնելիք։ սլիտի հանդարտիք՝ ո՞չ ապարդեն անմիջապէս կառավարութեան այդպարութեանը դիմելով պարտաւորութիւն պիտի իրնդրէիք եւ գտնէիք։

Այս խօսքերս ոգեղային փարչութեան Մեծ. անդամոց ուղղելով, այս մասին պէտք եղածն ընելու գանանք հրատարակ է նպատակս։ քանզի նորա՝ Հայ եւ, եւ այս ամենն իրենց տրամերուն ալ հարկաւ կարդէ։ քանի որ կառավարութիւնն անմեղները միշտ պաշտպանած է եւ կը պաշտպանէ։ կրմեայ տեսնել թէ՝ այս մասին տրիանաւորապէս իրեն գիտնոյ պիտի լինի՞ որ նա ալ իր արդարութիւնն՝ ի գործ դնէ։

Այս խօսքերս՝ մեր ազգային ներկայ դրութեան մասին՝ Գալաթիոյ Գրիգորեան դպրոցի ուսանողներ՝ Ս. Գարագաշեան եւ Ս. Գարագաշեան։

Գ. Ոսանիկ, եւ Ֆրանսայի լրագրներ։—Արեւելք։—Ֆրանսա եւ Հայաստան։—Առաջարկութիւն մ'առ ազգն Ֆրանսայոց եւ առ հոսոյն Ժողովուրդն եւ բանոյ։

(Շարունակութիւն թիւ 1294)

Գ. . .

ԱՌ ՀԱՐԱՆՍԱՑԻ ԼՐԱԳԻՐՈՒ

Շնորհակալութիւնը՝ Եւրոպադի-

ատութեան ծոցիկն է, եւ նորա պըտուղն ալ անկեղծութիւն է։ Կըսեն։ Մեծ շնորհակալեաց արժանի կը դըտնեմ վիրջին օրերս առ Պ. Ռատանիկ Հայկազն երիտասարդ եւ առ Հայոց ազգն ցոյց տուած Ձեր հանդիսաւորն ու հանդիսաւորութիւնը։ Դուք Ֆրանսայի բերանն էք։ Հասարակական Ֆրանսայ Հայաստանին հոմակրանք կը յայտնէ։ Համակրանքն արժանեաց հայրենին է։ այլապէս մեծ չենի ապդ հայրենին՝ այնչափ մեծ կը լինի իր ցոյցած առարկան։ Ֆրանսայի լրագիրք լաւ գիտցած են այս ճշմարտութիւնը թէ՝ քաղաքականութիւնը հանճարոյ սընուանդն է։ Քաղաքերին յառաջադիմութիւնը մարակել է։ Եղբի՛ն որք քաղաքներ գիտեն։ Ֆրանսային քաղաքներու հետ գիտէ նաեւ փարձաբել։ Այն ազգն որ իր «գոմին հանոր աշխատաղներդ գիտէ փարձաբերել կը հաստատէ թէ նա սիրող է Լուսոյ եւ յառաջադիմութեան։

Եթէ Պ. Ռատանիկ Ֆրանսայի ասնուանը Ֆրանսայի լրագրոց տրդար եւ գեղեցիկ փափաքանաց համեմատ սիրելի ոսկի առնէ Արեւելքի մէջ անշուշտ Ֆրանսայի լրագիրք ալ մեր փափաքանաց համեմատ Հայաստանի անունը Եւրոպայի մէջ սիրելի առնելոյսի քաղցրանան։

Հայաստան Եւրոպայի մանկութեան բարերար պաշտպաններէն մին է։ Օր մը զհամայն Եւրոպա Հիւսիսային խոժգաւ հրոսակաց ընդ դէմ պաշտպանող հզոր թուրն էր։ եւ բարերարաբ մեր հարց գիտակները կոխելէն յետոյ կրցան ինքը—կասկան լեւանելէն յետոյ անցնիլ եւ զայն ոնգուբ խժգժութեան յաւարի հարկանելոյ՝ 'ի սաբ սուսերի մաշել։

Եւրոպա նոր մանուանց Ֆրանսայ որ նեղն եւ սակաւ ժողովրդներու Դասին հզոր պաշտպանն ու կորովի փաստաբանն է։ եւ որ ամեն տանեն կազմ եւ պատրաստ հրատարակած է զինքը։ թէ մեկ ձեռ քով խաղալ եւ խաղալ բռնադատանքը գահոյքի կը վերցնէ։ եւ միւս ձեռքով անկեալ ազգաց թէկն ուժելով կը վերականգնէ զանոնք։ եւ քաղաքներով։ յառաջ ի լոյս անդր։ յառաջ ի քաղաքակրթութիւն անդր կը մղէ։ ինչո՞ւ արդեօք յարդ. անասարքեր է Ֆրանսային ու Դրամտին անկեալ ու նեղահատակ հայրենեաց վրայ թէպէտ եւ ուսեր ու քանդ հայրենեաց փեռեկեալ ու պատակտեալ դերի ու գաղթական Ազգի մը ոչխարիկ ու տարտախտիկ-դաւակներն ենք։ բայց երբ ապիկար մարդու մը տատամող ու գրդռոց քաղաքականութեան պախարանցն 'ի տոյժ՝ արենոխառնձ երկմիին տակ Ֆրանսան կը հեւար ու հնձէր քաղաքական անլուր ձորդութեանց մէջ թաւալած, ուսկից թէ եւ այրակերպակալ դուրս գար պիտի։ եւ այլ վրայ վեհապետ ժողովուրդք ներքեւ ալօք կը նայէին։ առկայն մենք անտարբեր ու չէզոք չեցանք։ որբ նաւ այրեն Հայաստան տարբերն իր մոխրոց զարնելով։ հարիւր կարեն անդամ մը։ 500 անգամ մը եւ 400 անդամ մը յարոյց եւ զայրդ գոնամարտիներ կուռ մը գինելով իր կոչմէն իրբ նոր անձնուէր կամաւորաց վաչա՞ մը ամանդակ խրիկեց տատապ-

* Ֆրանսայի պատմագիրքը երբ Ակտոնի սեւ օրը նկարագրին, գրեսատեաք պիտի յիշին անշատ չտամ կարդիրանան այն կարիճ հայկազն երիտասարդու որ կուրծքը թշնամւոյն դիտակներէ նօթը սեղէ պատատուսած։ այլ յաջողեցաւ հայկական զնդացանութեամբ մը թշնամւոյն ձեռքէն երիւ անդամ դիմրայլ մը խլել եւ վերքը բանեցնէն յետոյ։ Հայաստանեան գրբոյին սակ կրունկիր մեռաւ։

եալ ու յաջողեալ Ֆրանսային։ Թէեւ այս՝ մեր եռանդին քով շատ քիչ կը բոյց մեր կարողութեան քով շատ խակ էր։ Մենք՝ Սպարտացոց դէս քիչով շատերու յաղթել կ'ուզենք։ ափ մը կարիճներով թշնամւոյ բիւրաւորները։ գիտապատ յերկիր տախատապարդ։ Նահապետական հարց շատ ուրեմն ենք։ Մենք 'ի նախնեաց անարկեալ պատուէր մ'ունինք։ յարգե՛լ ԱՆՁՆՈՒԻՐՈՒԹԻՆԸ։ «ուրիշի մը համար տարկու այդ գիւցազնական առաքինութիւնը»։ Արդ՝ այս ամբաղդը չե՞ն հատատուր թէ՝ Հայք Սրեւելքի մէջ կը սիրեն դիրանոն կը սիրեն դիւրապան։ Մենք կը սիրենք Ֆրանսան այլ մեծ ազդը որ կարծեսթէ ի Նախախնամութենէ պաշտօն ընդունած է՝ աշխարհի վրայ գործել ինչ որ մեծ է։ ինչ որ հանճարեղն է։ ինչ որ ժողովրդական է։ 89ի գարձով ժողովրդոց իրաւանց։ ազատութեան, հաւասարութեան գիտակցութիւնը հըղօր մը ցնցելով։ կ'օթուփէ գանանք եւ աշխարհս կերպարանափոխ կընէ։

Հին Հելլադայէն եւ Իտալիայէն եւրը Ֆրանսան եկաւ եւ է աշխարհի լուսաւորութեան եւ քաղաքակրթութեան օրինակը։ Օրինակ լինելն է յառաջադիմութիւնը։ Իրաւ Ֆրանսան Աշխարհի մեծ ՊԻՏՐՆ է։ ինչպէս գոչեց օր մը Հիւգօ։

Արդ՝ քաղաքական աշխարհի խրամբակրական հրատարակին վրայ Հասարակապետական Ֆրանսան եւ երիտասարդ Հայաստանն համակրանաք մ'իրարու քով տեսնելուն հետ՝ երբ կը տեսնենք որ ամեն օր մեծամեծ իրաղութիւններ կը կատարուին։ մեծամեծ ազդեր ու մեծամեծ մարդիկ իրարու կը յաջորդեն մեր հոգագնոին վրայ։ կրնանք անմահ Քրիստոսին՝ Փաւնէլի հետ՝ հաստատ եւ ըսել թէ՝ ահա մոտեցան եւ հոսած իսկ է այն ատենն՝ ուր «մեծ ճակատագիր մ'ըսկսի եւ մեծ ճակատագիր մը աւարտի»։

Դ.

ԱՌ ՖՐԱՆՍԱՅԻՍ

Ֆրանսայի՛ր։

Ի՞նչպէս Արեւելից Ձեր մեծ ազդին ազդեցութիւնն ու քաղաքակրթութիւնը եւ Ձեր ազդին անուանը սիրելի առնելու համար բարեկամ չէ՞ մեկ Ռատանիկ։ դեռ շատ մը Ռատանիկներ պէտք են։ Ֆրանսայի ժողովուրդը միշտ գիտցած է վարձատրել իր օգտին աշխատողներն։ եւ միշտ զոհ չէ խնդրած հան՝ ուր ժողովրդոց ընկերական զարգացումն ու բարգաւաճումը խնդրած ու փափաքած է։ եւ այս իսկ է որ՝ Ձեզ աշխարհի բոլոր ազգաց մէջ բարձր 'ի դիր ի պանծացնել կ'ուզէ։ Արդ՝ կառավարիմ Ֆրանսայի մեծ եւ վեհանձն ժողովրդեան։ որ 'ի ծարիզ ունեցած ատեն մեկ հանդիսարանի մէջ 8—10 տարին անդամ մը մեկ մեկ հայուհանի ազգուտիկ ազգաց ձայն ընդունելով՝ թէեւ ծննդեամբ անհիան՝ բայց Ազգիմն եւ Ռատանիկ էֆէնտիներուս պէս իրենց հանճարով նշանաւոր սիրուն լինին, եւ Ֆրանսայի ազդեցութիւնն ու քաղաքականութիւնը։ պիտի տարածեն անգլ քան զնոգ։ Արեւելից։ եւ. երբ օր մը՝ Հայաստան Ֆրանսայէն տառաջ լուսով՝ քաղաքակրթութեան բարիքը վայելէ։ Արեւելքի մէջ իրեն բարեկամ եւ երախտագիտական զգացումն կապեալ ժողովուրդը պիտի լինի։

Փափաքելի էր ինձ որ Ֆրանսայի պերճախօս թերթերը իմ առաջարկութեանս վարին ու սահմանն ընդլայնելով՝ Ֆրանսայի պաշտօնական մարմնոյ, դատ մանաւանդ Հասարակապետութեան նախագահին ուշադրութեան յանձնել ջանային եւ. աջակցեին ինձ։

Եւ ահա փափաքելի էր ինձ՝ որ առաջարկիս ձայնը՝ նոր Եւրոպայի սանդարանաց լրագրաց՝ Եւրոպայի սանդարդ Մառանելին լսելի լինէր։ եւ իր սիրայիր ընդունելութիւնը դանար Եւրոպայի բոլոր մայրաքաղաքաց պաշտօնական դասդիճաններուն քով։ որով Հայաստան, Եւրոպայի մեծ ազգերուն կարեկցութեանն եւ ուշադրութեան արժանի միակ Ազգի եւրիրը։ տեսնելու արժանի միակ Ազգի եւրիրը։ տեսնելու հանդիսարանի մը բարիքը վայելելու բաղդն ու պատուն ունենար։

Եւրոպայի՞ մը մայրաքաղաքի ժողովրդն՝ երբ ընկերական տաւտանքներու լկանաց եւ . . . նեղբեն եւ ազգութեան խաւարի մէջ նստող ու Ասիոյ խորերէնոլոյս ազատակոչ խեղճ ժողովրդեան մ'ազնկաւոր ձայնը լսէ։ չ'պիտի վարթայ իր հանդիսարանը ընդունելու 8—10 տարին անդամ մը՝ ձրիապէս բանիոյ Հայաստանցի մէկ մեկ ազի մ'առաջեւ։ եւ զայն կրթելով դէպ 'ի Հայաստան խրկել։ Ցոյս մեծ ունիմ՝ որ Ֆրանսայի հետ բոլոր Եւրոպայի միւս մայրաքաղաքաց ժողովուրդներն ալ այդ առաջարկութեանս դրական կերպով պատասխանելով։ իրենց կամքն ու հաճութիւնը կը յայտնեն 'ի Ս. Պօղոս 'ի Պատրիարքարան ամենայն Լուսաւորչական Հայոց։

Ցանկով հանդերձեալս պատանդն ու աւանդն ու Պ. Ռատանիկ։ առ Ձեր բանաս եւ իւր խմբագիրս։

Մնամ Հայրենեաց վերանորոգութեան ու դարգացման սնունդ

Կոստանդնուպոլիս Երիտասարդ

1872 սեպտ. 21. Ա. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

Ազնիւ Պասիս,

Ներեցէք որ երեկուան Օրագրի մէկ խմբագրական անբարոյականութեան դէմ խօսելու ճանճրութիւնը։ մենք յանձն առնունք։

Օրագրի ընթերցողներ՝ գոնէ ալ ընդունիք։ Գոնէ՝ քաղաքավարդ Օրագիր։

Որո՞ւ մարդն կանցնէր որ մը հոգ խմբագրական հրապարակ տանիներու եռանդն գոյզրոյզ Արիոլեան սոխակ մը պիտի ունենայ։ Բազմանոյ ականջը խօսիր։

Ցեռանենք ինչ կրսէ մեր տակաւանալ Օրագիրը։

—Պասիս չքաշեր եղեր ուրիշ լրագիրներու։ Մենք լաւ գիտենք որ ոսկեր ամենեն ընդարձակ սահմանն ունեցող և Օրագիրը էջերով ձգելով ոլորտաբիկցնող Մանոսին քաղաքական թերթի ընեալ դուք աշխատեցաք երեւելի ապրանոց մը միջոցաւ։ Բ. Գրան քով կ'ունենաքներն ալ քիչ աշխատութիւն չքաշեցիք։ Բ. Գանէն թերթի մը ուրանալէն հանելու համար։ Ցանք կը հաստատեն թէ Պասիս կը սիրէ որ թերթերու շատանալ։ եւ Օրագիր Պասիսի զէմ խօսած ըլլալու համար կամաւ կը կուրանայ տատանկ բաներու դէմ։

—Պասիս՝ հարուստներուն, պէյերուն, էֆէնտիներուն, աղանդարան կը ծառայէ նոր։ ի. Օրագիր ժողովրդին՞ ինչ սարքէն ժողովրդեան մասն են հարուստները՞, պէյերը, էֆէնտիներն նայն։

Բայց ինչ զարմանալի բան։ Օրագիր իր խելոք և մաքրագիր վիճակին մէջ այն իր չհաւնած մարդոց ատուճ բաղած է միջնորդներով։

Օրագիր իր յաղթարի լեզուաղարտութեամբ ժողովրդականութիւն կուզէ վաստակիլ։

Բայց Օրագիր ժողովրդականութիւն վաստակելու հանդամանքը կորանցուցած է, և հիմա ժողովրդին հակակրութիւնը վաստակելու հանդամանքն ունի։

Ժողովուրդս սա ճշմարտութիւնը խիստ լաւ ըմբռնած է թէ՝ ամեն անդամ երբ Օրագիր խօսի, Ցուդայի համբարը կայ ետեւիրեն վրայ։ ամեն անդամ երբ Օրագիր գրէ՝ քաղաքին մէջ Ցուդայի լուման կ'երեւայ։

Օրագիր՝ խարդախութիւն սատանայութիւն կը նշանակէ։ սոսկ մաքրամիտքան ճշմարտութիւն մ'եղած է հրապարակին վրայ։

—Պասիս իր թերթը 80 փարայի կը ծախէ և Օրագիրն իրենը 10 փարայի կը ծախէ ելլը։ Ա՛ս իրաւունքն անդունդաբերի է։

Պասիս 80 փարա արժող թերթ մ'է։ իսկ Օրագիր 10 փարա արժէք ունեցող։

Ինչպէս մարդ մ'ընծայուած՝ պատանին՝ անոր վարկն ու բարոյական արժանիքը կոչող բարի յատկութիւններուն համեմատական է։ անանկ ալ նիւթի մը՝ առարկայի մը դիրքը իր ունեցած յարգ կոչուած արժէքին բաղդատական է։

Օրագիր իր խիստ բարկան վարկը կորսնցուց այն օրն՝ երբ իր տաքերն ու անիրաւութիւնները պաշտօնական ծանուցումներով խոյանակոսի սկսան։

Օրագիր 15 ընտանիք կը շահեցնէ։ դեր։ Հոգ չէ թէ 20 ընտանիներ ոչ դարձուցներու վարձը չվճարելով կը չարչարի զանոնք։ որ սարկեցա մոլորագոյն չէ։

Օրագիր Պասիսի տուր ըսելու ցոյց հաստատ։ իսկ ինքը իր թերթը 80 փարայի ծախել կուզէ վարպետութեամբ մը։

Ինչ ընել է տարեկան բաժանորդագրութիւնը 3—2 ոսկի ծանուցանելը։

Եթէ մեր թոյլ չէ՞ ինչ է Պ. Օրագիր։ սչեմ ուզեր բայց ծոյս գիր։ բսել չէ՞։

Օրագիր՝ Պարիզի կոչուած թերթերն կը նմանի։ որ երբ տիրոջին մէջ ընայ՝ ոսկեն դարձ կելլայ։ երբ ցանաքն ընայ՝ ուրիշ է։ Օրագիր ալ միշտ վիճրոգրութեան ոգիներուն մէջ կը գանայ իր գոյութիւնը։

Ա՛ս այժմ ապշապի մեր օգիտակաչ Օրագրին համար։ որ իր աչքին խոշոր գերանը կը թողա՝ ուրիշին աչքին մէջ փնտռելու կելլէ։ Ս.

Խմբագրական։

Դանոփլիի գարոյի չինութեան համար իրենց ազգասիրական եւ ուսումնասիրական լուսանն չը խնայող Նուիրամատոյց բարերարաց այս հերոսդ ցոյցերն ալ հրատարակելու առթիւ։ մեր եւ գիւղացոց խառիրն չնորհակալիքը կանխաւ ընդունելիդ կը խնդրենք։

ՑՈՒՑԱԿ Գ.

Նախորդ ցուցակին գումարը	8366 1/2
Ամենայն Սրբոյն Պատարագ Հոյր	110
Դեր. Խորէն Գրիգոր Փոխ. Սրբազանոյ	300
Դեր. Տ. Յովհ. Քէնի Մկրտիչեան փոխանորդ Պարքէն	23 1/2
Սրժ. Բառնարան վրդ. Ս. Նրսես	52 1/2
Սուքիասն փաչա Աբրանեան	105
Տօքթ. Գեորգիպիան էֆէնտի	117 1/2
Սահակ—Ասրբ »	120
Բարսեղ Հարանեան »	105
Պոմոն Պիմենովիչ »	120
Եգիպտացի Լիգեմ փաշի Տիկին	120
Կարապետ Էֆ. Դարակիզեան	120
Գրիգոր տպա. Գերպէհան	52 1/2
Հայրապետ տպա. Շիրակեան	40
Պարութիւն տպա. Պուրսանոնց	50
Յովսէփ տպա. Քէնիմանեան	26
Սինեաբ Քեսապրի	180
Մ. Վարդերես տպա. Գրիգորեան	23 1/2
Յակոբ էֆէնտի Ղանանեան	35
Գրիգոր տպա. Բէյլիսեան	10
Ռեհանիկը Միքայէլ տպա. Մարկոսեան	10
Պիլեմի Ռաֆէլ տպա.	136
Կազմանի Տիգրան տպա.	23 1/2
Ղազրի Սուսանիա փաչայի տպարանէն	
Յովհաննէս տպա.	10
Սուատուր տպա.	11 1/2
Յովհաննէս տպա. Կարապետեան	10
Զարեհ տպա. Պարդիսեան	10
Մինաս տպա.	11 1/2
Դաւիթ տպա. Աստուածատուրեան	11 1/2
Գումար	10311

26 սեպտ. 1872 'ի Գիւմուշ

'ի Կանոփլի չինութեան Վանտուղովոյ

Ա. Ց. Ալիշանեան

ԸՆԴԴ

Հայերէն գաղղիերէն եւ ցանկերէն լեզուաց եւ՝ ռոմանալուսիանն հմուտ Հայ երիտասարդ, մի կայ վաճառականաց քով գրագրութիւն ընելու պատրաստ։

Ուղղը լրագրոյս գրասենեակէն կրնայ տեղեկանալ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԷՏԻԿԵՐՔ

ԵՒԹՕՑ

ԳԲՍԱՔԸ ԷՐՄԷՆԻԱՆ

Մ-ՀՍ Լ Մ-ԽԲՈՈՒ ՀՅՈՒՅՆԷՐԷ

Որոն աշխատիկեարս անուն գրքոյկը այլ եւ այլ բնաբեր մասնագիրներէ առնուած խնամոյլից եւ. մանր մանր պատմութիւններու ժողովածոյ մ է։ որ մաս առ մաս մամուլի հրատարակի 48 ական երեսէ բաղկացեալ Հայերէն տառերով եւ զարդ Ցանկերէն լեզուաւ։ որոյ Ա. մասն հրատարակուած կը ծախուին ամեն Հայ գրավաճառաց քով՝ ի գին 40 փարայ։ Ց. Ա.

ՇԱՏԱԲՕՅ

ՍՄՓՐԻՉՔ

կոնստանտինեան դերեզման ոտար

ԹՈՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ց. Գ. Փ-Ի-ԼԻԱՆ

կը ծախուի կամուրջի գլխաւոր գրագան լրագիր ծախողներու եւ. ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Գին 100 փարայ

ՆՈՐ ԹԱՏՐԻԼ

ԴԱՀԵՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՒԻՐԵԱԼ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ

կը ծախուի Պ. Յ. Գաֆիաֆիանի դպրոցները. Գին 8 ղրշ։

ՕՏԵՆԱՍԻՈՒՄ

Կայսերական ղրրոյ պիտոյիլը հասմար 8 լիսրանոց 5000 թոփ ամերիկան ոլէդիին դնահատութիւնը յատուկ երկուչարթի հոկտ. 2ին, եւ. Իշմիտի դորձարանին համար ալ ոլէաք եղած 4000 օքայ չարաչ թարթուսու եւ 11000 օքայ սատալի դնահատութիւնը երեքշարթի հոկտ. 3ին պիտի կատարի ի Ցարի Շուրա։ Ա.յս բաները տարու յանձնառու եղողները նոյն օրերը պէտք է գան ի Ցարի Շուրա։ Ամերիկան ոլէպիէն մէկ մէկ օրինակ բերելու են հետերնին։

27 սեպտ. 1872։

Ի Դուռն Սպարապետի

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՍԵՊՏԱՄԲԵՐ 16 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՁՐ ՇՈՒԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Բուքարէն ԷՖԷնտ Յոթենաւորը
12 45	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Էմիրկէ Ր. Հիսար՝ Պէպէք Արնաւուտքէօյ՝ Գուրուչէշմէ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիկթաշ՝
12 45	Արնաւուտքէօյ՝ Գուրուչէշմէ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիկթաշ՝
1	Վանիք՝ Զէնկէլ՝ Պէյլէրպէյ՝ Գուզկ՝ Գալաթա՝
1	Պէյքօղ՝ Բայազատէ՝ Գանլըճա՝ Ա. Հիսար՝ Գանարլի՝ Վանիքէօյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Գուզկ՝
1 30	Եէնիմահալլէէն Մէզարլը՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Սթէնա՝ Գէօյտէրը՝ Ր. Հիսար՝ Պէպէք՝ Արնաւ՝ Օրթ՝ Պէշիք՝
2 30	Ր. Ա. Գալաթէէն՝ Մէզարլըբուրնու՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Էմիրկէ՝ Ր. Հիսար՝ Պէպէք՝ Արնաւուտ՝ Գուրուչէշմէ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիկթաշ՝ Գալաթա՝
2 30	Պէօյիւքտէրէէն՝ Թարապիա՝ Պէյքօղ՝ Բայազատ՝ Գանլը՝ Ա. Հիսար՝ Գանարլի՝ Վանիք՝ Զէնկէլ՝ Պէյլէրպէ՝ Գուզկ՝
4	Պէօյիւքտէրէէն՝ Պէյքօղ՝ Բայազատ՝ Ռիֆ՝ Փայտ մահ՝ Գանլը՝ Ա. Հիսար՝ Գանարլի՝ Վանիքէօյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝
4	Եէնիմահալլէէն Մէզարլըբուրնու՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Սթէնա՝ Էմիրկէ՝ Ր. Հիսար՝ Պէպէք՝ Արնաւ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիքթաշ՝
5	Սէնիմահալլէէն Պէօյիւք՝ Թարապ՝ Եէնիքէօյ՝ Պօյաճը՝ Ր. Հիսար՝ Արնաւ՝ Գուրուչ՝ Օրթագիւղ՝ Պէշիքթաշ՝
6	Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Էմիրկէ՝ Ր. Հիսար՝ Արնաւուտքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիկթաշ՝
6	Արնաւուտքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Օրթաքէօյ՝ Գուզկունճուք՝ Իսկիւտար՝ Պէշիքթաշ՝
6 30	Եէնիմահալլէէն՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Պէյքօղ՝ Եէնիքէօյ՝ Էմիրկէ՝ Գանլը՝ Ր. Հիսար՝ Գանարլի՝ Արնաւուտքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Օրթաքէօյ՝ Գուզկունճուք՝ Պէշիկթաշ՝ Իսկիւտար՝
8	Եէնիմահալլէէն Մէզարլը՝ Պէօյիւք՝ Թարապ՝ Եէնիք՝ Էմիրկէն՝ Ր. Հիսար՝ Պէպէք՝ Արնաւ՝ Օրթ՝ Պէշիք՝
8 15	Արնաւուտքէօյ՝ Գուրուչէշմէ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիկթաշ՝ Գալաթա՝
8 30	Պէօյիւքտէրէէն՝ Պէյքօղ՝ Բայազատէ՝ Ռիֆ՝ Փայտ մահալլէսի՝ Գանլը՝ Ա. Հիսար՝ Գանարլի՝ Վանիքէօյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Պէյլէրպէյի՝ Գուզկունճուկ՝ Իսկիւտար՝
8 45	Մէզարլըբուրնուէն՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Պէյքօղ՝ Սթէնա՝ Պօյաճ՝ Ր. Հիսար՝ Արնաւ՝ Գուրուչ՝ Օրթաք՝ Պէշիքթաշ՝
10	Եէնիմահալլէէն՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Թարապիա՝ Եէնիքէօյ՝ Էմիրկէն՝ Պէպէք՝ Արնաւուտքէօյ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէշիքթաշ՝ Գալաթա՝
10 45	Մէզարլը՝ Պէօյիւք՝ Թարապ՝ Էմիրի՝ Ր. Հիսար՝ Արնաւ՝ Պէյլէր՝ Օրթաք՝ Պէշիքթաշ՝
11	Արնաւ՝ Գուրուչ՝ Օրթաք՝ Պէշիք՝

Համարէն Եէտու զէրեմոնիները

Ժամ	Բուքարէն ԷՖԷնտ Յոթենաւորը
1 30	Պէշիքթաշ՝ Օրթաք՝ Արնաւուտ՝ Պէպէք՝ Ր. Հիսար՝ Պօյաճքէօյ՝ Սթէնա՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Մէզարլըբուրնու՝ Եէնիմահալլէ՝
2	Գալաթա՝ Պէշիքթաշ՝ Իսկիւտար՝ Գուզկունճուք՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝ Գանարլի՝ Ա. Հիսար՝ Գանլը՝ Բայազատէ՝ Ռիֆ՝ Փայտ մահալլէսի՝ Զէնկէլքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Գուզկ՝
4	Գալաթա՝ Պէշիքթաշ՝ Գուզկունճուք՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝ Գանարլի՝ Ր. Հիսար՝ Էմիրկէն՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Մէզարլըբուրնու՝
4 30	Գալաթա՝ Պէշիկթաշ՝ Իսկիւտար՝ Գուզկունճուք՝ Պէյլէրպէյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Վանիքէօյ՝ Արնաւուտք՝
5 15	Պէշիք՝ Օրթաք՝ Արանաւուտ՝ Պէպէք՝ Ր. Հիսար՝ Գալաթա՝ Եէնիք՝ Պէյքօղ՝ Թարապ՝ Պէօյիւք՝ Սէզարլըբուր՝ Եէնիմահալլ՝
6 30	Պէշիքթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Արնաւուտք՝ Գանարլի՝ Ր. Հիսար՝ Էմիրկէն՝ Սթէնա՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Մէզարլըբուրնու՝
7	Իսկիւտար՝ Պէշիկթաշ՝ Գուզկունճուք՝ Օրթաքէօյ՝ Պէյլէրպէյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Վանիքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝
7 45	Պէշիքթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝ Հիսար՝ Էմիրկէն՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Եէնիմահալլէ՝
9	Պէշիքթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտք՝ Ր. Հիսար՝ Պօյաճքէօյ՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Մէզարլըբուրնու՝
9 30	Գուզկունճուք՝ Պէյլէրպէյի՝ Զէնկէլքէօյ՝ Վանիքէօյ՝ Ա. Հիսար՝ Գանլը՝ Բայազատէ՝ Պէյքօղ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Մէզարլըբուրնու՝ Ր. Ա. Գալաթա՝
10	Գալաթա՝ Պէշիք՝ Օրթաք՝ Գուզկուչ՝ Արնաւուտքէօյ՝
10 30	Պէյլէրպէյի՝ Զէնկէլքէօյ՝ Վանիքէօյ՝ Գանարլի՝ Ա. Հիսար՝ Գանլը՝ Ռիֆ՝ Փայտ մահալլէսի՝ Բայազատէ՝ Պէյքօղ՝ Պէօյիւքտէրէ՝
10 30	Պէշիկթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝ Պէպէք՝ Ր. Հիսար՝ Էմիրկէն՝ Սթէնա՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝ Եէնիմահալլէ՝
11	Գուզկունճուք՝ Պէյլէրպէյ՝ Զէնկէլքէօյ՝ Վանիքէօյ՝ Ա. Հիսար՝ Գանլը՝ Բայազատէ՝ Պէյքօղ՝
11	Պէշիքթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Գուրուչ՝ Արնաւուտ՝ Պէպէք՝ Ր. Հիսար՝ Էմիրկէն՝ Եէնիքէօյ՝ Թարապիա՝ Պէօյիւքտէրէ՝
11 15	Գալաթա՝ Պէշիքթաշ՝ Գուզկունճուք՝ Օրթաքէօյ՝ Արնաւուտքէօյ՝
11 45	Պէշիքթաշ՝ Օրթաքէօյ՝ Գուրուչէշմէ՝

Իսկիւտարա շոֆէնտաց էրշիւեէյ-ՊԻՒՆԷԷ

Ժամ	Իսկիւտարէն Կամարը	Ժամ	Կամարէն Իսկիւտար
12 30		12 40	
1		1 15	
1 30		1 45	
2		2 10	
2 30		2 40	
3		3 10	
3 30		3 40	
4		4 10	
4 30		4 40	
5		5 15	
5 30		5 45	Պէշիկթաշ հանդիպելով
6		6 30	
6 30		7 45	
8		8 15	
8 30		8 45	
8 50	Պէշիկթաշ հանդիպելով	9 15	
9 30		9 45	
10		10 10	
10 20		10 35	
10 40		10 50	
11		11 10	
11 15		11 30	
11 40		11 50	
12		12 5	

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Բուն դրամագլուխ	Անգղ. Լիրա	2000000
Մինչեւ 1871ի վերջը հրդեհէն հատար պահեստի դրամ՝	" "	528·803
Շահէն աւելցած	" "	250·000
Հրդեհի ճիւղին տարեկան հասոյթը	" "	708·000

Այս ընկերութիւնն 1809ին կազմուած՝ եւ իր գրամագլուխէն դատ՝ շահէն աւելցուցած մեծ դումարովն աշխարհիս ամենէն մեծ ընկերութեանց կարգն անցած է։

Մայրաքաղաքիս վաճառատանց՝ ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ եւ Զմրիւռնիոյ մեծաքանակ մէջ դրուած մանաւորաց վաճառքներն ապահովելէ դատ՝ նաեւ տուներ՝ խանութներ՝ վաճառատուներ դործարանները եւ կարասիներ կապահովէ մէջ Կ. Պոլսոյ եւ թէ՝ շրջակայ գիւղերուն մէջ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ կամ ապահովութիւն քանդուզիներ՝ պէտք է դիմեն Դալտիկա՝ Գէսրդ պէյ խանը՝ թիւ 9։ առ Պ. ՈՒԻԼԼԻԱՄ Բ. ՍՈՆԱՆ՝ որ ընկերութեան լիազօր դործակատարն է։

Այս լրագիրը շաբաթը երիք անգամ կը հրատարակուի՝ երեքշաբթի՝ հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութիւնն ստանալու են Կ. Պոլիս Զինիլի խանը երի յարկը թիւ 15։ Գասխի խմբագրատունը։ Դակ գաւառաց՝ մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց ստանակները։

ԻԶՄԻՐ. Սահիսն ադա Ցէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս ադա Ռոկերիչ.
ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մեսրոպ ադա Ֆ. Պէզարդեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սահիսն ադա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յարութիւն ադա Վարդեվանեան.
ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Դաւրդ ադա Մ. Անտանեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ադա Էլմաճեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ ադա Զաքարեան.
ՄՈՒԵ. Մկրտիչ ադա Փոթիկեան.
ՑԵՌԱՍՏԻԱ. Վարդան Էֆէնտի Արզարեան.
ԲԱԵ. Մ. ադա Խաչիկեան.
ՅՈՒՐԵԱՆ. Մկրտիչ ադա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս ադա Տէր Մարդարեան.
ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս ադա Բարբարեան.
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ ադա Վարդանեան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան խօսիլ։

LLOYD SUISSE

ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

(ՍՈՒԻՍԻՄԻՍ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՏԱ

Այս ընկերութեան կ. Պոլսոյ դործակատարներն (ագենթօ) արտաքոյ թիւնանէն Յամարքի՝ Մալաթիա եւ Գնտի վերոյ վաճառք ապահովելու։

Առաջի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել ստորագրողաց։

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼԳԻԼԴ	ԱԳԷՔՍՈՆԴՐ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ	ԲԷՌՄԷԶ
Գալաթիա	Գործակալ
Բարանթիթնա փողոց	Ի Պահճէ դարուն
թիւ 2	Կ. Պոլիս.

ԹՈՒՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԵՐԷՍԵԱՆԱՑ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Ի ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ